

Makale tarihçesi: Alındı: 25 Eylül 2020; Kabul edildi: 15 Nisan 2020
DOI: <https://doi.org/10.33182/gd.v7i1.660>

Ahlaki Değerlerin “Devlet Sınırları” ve “Göçmen İşçilerin Üyelik Statüsü” Anlamları Üzerine Etkisi

Süreyya Sönmez Efe¹

Öz

Bu makale, ahlaki değerlerin bölgesel sınırlar ve göçmen işçilerin üyelik statüsü kavramlarının anlamı üzerindeki etkisini ahlaki yapılandırmacı yaklaşım merceğinden incelemektedir. Paylaşılan değerlerin, devletlerin göç politikaları ve kanun yapma süreçlerinin merkezinde yer aldığını önermektedir. Devletler, sadece kolektif bir varlık haline gelen rastgele bir topluluk değil, ortak değerleri olan bireylerden oluşan değer topluluklarıdır². Göçmen işçilerin statüsü, 'değer topluluğuna'³ üyelikleriyle belirlenir; tartışılabilir bir şekilde, yasal terminolojiyi devlet düzeyinde biçimlendirmek için "geçirgen değerler" ve / veya "geçirimsiz değerler" kullanan kişilerden oluşuyor. Bu makalede, sosyal olarak yapılandırılmış değerlerin devlet politikalarını etkilediği, devlet sınırlarını ve göçmen işçilerin üyelik statülerini tanımladığı sonucuna varılan göç politikasının analizi için Türkiye vaka incelemesine odaklanılmaktadır. Analiz için, Türkiye'de toplanmış görüşmelerden ve katılımcı gözlemlerinden elde edilen birincil veriler ve yasal resmi belgelerdeki ikincil veriler kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: ahlaki değerler; devlet sınırları; üyelik statüsü; göç politikaları; göçmen işçiler.

ABSTRACT IN ENGLISH

The Impact of Moral Values on the Meaning of the Borders and the Membership Status of Migrant Workers

This paper analyses the impact of moral values on the meaning of the concept of territorial borders and the membership status of migrant workers through the lens of the moral constructivist approach. It suggests that shared values sit at the core of the states' migration policies and law-making processes. States are not merely random collections of people that become a collective being but are communities of value that consist of individuals who have shared values. Migrant workers' status is determined by their membership to 'community of value'⁴ which arguably comprise of persons who use 'porous values' and/or 'impermeable values' to shape the legal terminology at the state level. The paper focuses on the case study of Turkey for the analysis of migration policy which concludes that socially constructed values influence the state policies and define borders and membership status of migrant workers. For the analysis, it uses primary data from interviews and participant observation; and secondary data from official legal documents collected in Turkey.

Keywords: moral values; borders; membership status; migration policy; migrant workers.

¹ Dr. Süreyya Sönmez Efe, Siyaset Bilimi Öğretim Üyesi, Sosyal ve Siyasal Bilimler Fakültesi, Lincoln Üniversitesi, İngiltere. E-posta: ssonmezefe@lincoln.ac.uk.

² Bridget Anderson tarafından (Anderson ve ark. 2011) daha ayrıntılı olarak yapılan bu tanım, bu makalede üyelik bağlamında devleti ve toplumu tanımlamak için kullanılmıştır.

³ "Değer topluluğu" kavramı, Bridget Anderson (2013) tarafından kullanılmaktadır.

⁴ Bridget Anderson (2013).



Giriş

Uluslararası göç, göç eden insanlar ve bu göçmenleri barındıran topluluklar üzerinde etkili olan çağdaş dünyada en çok tartışılan olgulardan biridir. Bugünkü medyada her gün, Akdeniz bölgesinden ve orta Avrupa'dan Avrupa Birliği (AB) bölgesine göç akımları ile ilgili çok sayıda haber yer almaktadır. Avrupa'daki mevcut durum, 'göç eylemi' ve 'göçmenler' kelimelerinin anlamlarına ve kavrayışına ilişkin genellikle olumsuz çağrışımlar içeren 'göç krizi' terimi ile tanımlanmaktadır. Örneğin, göç eylemi genellikle “güvenlik”, “suçluluk” ve “ekonomik yük” terimleriyle ilişkilendirilir ki bu göç eylemine aşağılayıcı anlamlar atfetmektedir. Bu anlamlar, genellikle bölgeye bağlı bir topluluğa ait olma hissini paylaşan bir grup birey tarafından topluca yaratılan değerlerle şekillenir. Anderson, devlet sınırlarını “ortak idealleri ve ortak davranışı paylaşan insanlardan” oluşan “Değerler Topluluğu” konsepti ile açıklamaktadır (Anderson ve ark. 2011, Anderson, 2013). Bu insanlar yalnızca bölgesel olarak tanımlanmış bir ulusun vatandaşları değil, aynı zamanda saygın ailelerin ve çalışkan kişilerin kanuna bağlı kalan “İyi Vatandaşları”dır (agy, 2013, s.3). Bu makale, karar vericiler ve kanun yapıcılar olan kilit paydaşların Değer Topluluğu'nun oluşturulmasında merkezi bir rol oynadığını savunmaktadır. Topluluğun paylaşılan değerleri, “göçmen”, “göç eylemi” ve “sınırlar” kavramları gibi yasal terminolojilerin anlamlarını, anlayışlarını ve tanımlarını şekillendiren ulusal yasalara dahil edilmiştir. Böylece, söz konusu değerlerin yardımı ile bizler kişiler olarak, “sınırlar” ve “topluluk” kavramlarını tanımlarız. Bu değerler, kimlerin değer topluluğuna dahil edilip edilmeyeceğine karar verir ve bu sınırların dışındaki ve / veya içindeki kişilerin üyelik statüsüne anlam kazandırır.

Bu makale, toplulukların sınırlarının tanımlanmasının, topluluk üyesi olan ve olmayanların yasal statülerine ilişkin algılarımızı şekillendirdiğini iddia etmektedir. Sınırlara atfedilen değerler, toplulukların yalnızca ortak bir ideal duygusu yaratmalarına yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda bu ortak idealler sınırlara sadece ulusları harita üzerinde ayıran çizgilerden ibaret olmanın ötesinde bir anlam veren bu ortak ideallerle daha anlamlı ve somut hale gelmektedir. Bu nedenle, biz, yani topluluk, üye olmayanların topluluğa girmesini sağlayan kendi sınırlarımıza kapsayıcı anlamlar yükleyebiliriz. “Geçirgen sınırlar” kavramı ile Benhabib (2004), politika yapıcılar arasında demokratik diyalogu mümkün kılan sınırlara dinamik ve esnek bir anlam verir. Sınırların geçirgenliği, göç eylemini göçmenlerin bölgesel sınırlar boyunca hareketini mümkün kılan “hareket özgürlüğü hakkının” bir parçası olarak tanımlanmaktadır.

Bu çalışma ayrıca, göçmenlerin ev sahibi topluluk içinde üyelik statüsüne sahip olmalarını sağlamak için “geçirgen sınırların” (aynı yerde) “geçirgen değerlere” (Sönmez Efe, 2017) ihtiyaç duyduğunu iddia etmektedir. Bireylerin üyelik statüleri yasal olarak yasal terimler ile vatandaşlık kanunları vasıtasıyla tanımlanmaktadır. Yasal üyelik statüsü türleri,

devletlerin bireyleri söz konusu yasal statülere dayanarak hakları dağıtmaları için kullanışlı olabilecek üye, üye olmayanlar, vatandaşlar, göçmenler (çeşitli gruplar) olarak sınıflandırmak için çoğunlukla devlet politikaları tarafından kullanılmaktadır. Ancak, yasal üyelik durumu sadece bu tür pratik sınıflandırmanın bir yasal aracı değildir, aynı zamanda yasal olarak topluluk üye olmayan bireylere karşı ayrımcılığa yol açabilen ev sahibi topluluğa ilişkin kültürel değerleri de içerir.

Göç eylemine benzer şekilde, bu toplumsal olarak inşa edilmiş değerler, sürekli dönüşüm içinde olan iç ve dış koşullardan etkilenen dinamik bir yapıya sahiptir. Bu makale, söz konusu dinamik süreci kabul etmekte ve her seferinde iç veya dış koşullara bağlı olarak dönüşüme uğrayan yasal terimlerin anlamlarının aynı kalmadığını iddia ettiği için, göçmenlerin uluslararası ve devlet düzeyindeki yasal statüsü tanımını sorunsallaştırmaktadır. Hem “geçirgen sınırlar” (Benhabib, 2004) hem de “geçirgen değerler” (Sönmez Efe, 2017) kavramları, uluslararası göç ve devletlerin sınır yönetimi politikalarına hak temelli bir yaklaşımı savunan uluslararası (işçigöçü) göç konusundaki ahlaki yapılandırmacı yaklaşımdan kaynaklanmaktadır.

Her ne kadar makale Benhabib'in (2004), demokrasilerin topluluklar içinde etkili bir uygulama için daha küçük topluluklara ihtiyaç duyduğu görüşünü kabul etse de, uluslararası göç gibi meseleler için uluslararası hukuka duyulan ihtiyacı kabul etmekte ancak kozmopolit bir cumhuriyetler sistemine devlet merkezli bir yaklaşım getirmemektedir. Devletler tarafından göç eyleminin bireysel özgürlüklerden biri olarak tanınması, demokratik bir platform içinde iç ve dış diyaloglarla mümkün olabilir. Göçmenlerin statülerinin yasal tanımlarına hak temelli bir yaklaşım dahil edildiğinde, devletlerin esnek veya hak temelli sınır politikaları tasarımları ve uygulamaları mümkün olabilir.

Bu makalede, yasal üyelik statüsünün, hakim topluluğun siyasal kültürü, sosyolojik dokusu, kültürel bakış açıları ve ahlaki özelliklerinin dahil edilmesi yoluyla yaratılan çok boyutlu anlamlara sahip olduğu savunulmaktadır. Ayrıca, göçmen işçilerin yasal statüsünün anlamlarının, “biz” kişilerin onlara atfettiği politik, sosyolojik ve felsefi anlamlardan ayıramayacağı iddia edilmektedir. Başka bir deyişle yasal tanımlar içinde kültürel, ahlaki ve sosyolojik bağları olan belirli bir topluluk içinde yaratılan değerle yüküldür. Bu konunun karmaşıklığı, çağdaş araştırmacıları, merkezi soruları yanıtlamak için disiplinlerarası bir yaklaşım izlemeye zorlar: Bir topluluğun ulusal güvenlik politikası sınırların ve göçmen statülerinin anlamını nasıl etkilemektedir? Hukuki üyelik statüsü yoluyla bir “göçmen işçi” tanımı yapmak mümkün müdür? Değer topluluğu, çağdaş göç meselelerine ilişkin olarak evrensel bir yaklaşım sunuyor mu? Topluluklar içindeki göçmenlerin statüleri üzerinde kültürel ve ulusal değerlerin etkisi nedir?

Bu soruları ayrıntılı ele almak ve cevaplamak için, bu makale uzun bir uluslararası göç geçmişine sahip olan, ancak yakın tarihte yeni bir işgücü göçü modeli deneyimini yaşayan Türkiye'ye bir vaka çalışması olarak odaklanmaktadır. Türkiye'nin göç politikalarının, bölgedeki değişen göçmen kalıplarıyla birlikte devamlı dönüşmesi Türkiye'yi sınır yönetimi ve uluslararası göç çalışması için eşsiz bir vaka haline getirmektedir. Türkiye, yalnızca AB bölgesinde değil aynı zamanda Asya ve Orta Doğu'da da ekonomik amaçları ile bölgede ekonomik bir güç ve işgücü piyasasına katılmak isteyen göçmenler için cazip bir hedef ülke haline gelen yeni bir sanayileşmiş ülkedir. Dahası, Türkiye-Suriye sınırındaki ve Orta Doğu'daki diğer komşu ülkelerdeki mevcut siyasi ve sivil çatışmalar Suriye'den büyük miktarda göç akışı ile sonuçlanmıştır. Suriyeli göçmenlerin göçüyle birlikte, Türkiye şu anda dünyadaki en yüksek sayıda mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Kuzey Afrika'dan gelen göç hareketleriyle birlikte bu göç akışı, AB “göç krizi”ne katkıda bulunmuş ve bu durum Avrupa'ya yönelen göç yollarından biri olarak Türkiye'nin Avrupa için stratejik bir öneme sahip olmasına yol açmıştır. Bir yandan, Türkiye, toplumla bütünleşmesi daha kolay olan ve Türklerle kültürel benzerlikleri paylaşan bu mültecilere ev sahipliği yaparak cömertliğini göstermiştir. Öte yandan, göçmenlerin statüsünün anlamına ilişkin milliyetçi yaklaşımın etkisinin devam etmesinin bir sonucu olarak söz konusu göçmenlere yönelik pozitif algı, politika ve toplum düzeyinde sorunlu hale gelmiştir. Çatışmaların hala devam etmesi ve Suriyeli göçmenlerin durumunun artık geçici bir mesele olmaması Türk göç politikalarını tekrar gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

Bu vaka çalışması, devletlerin göç politikalarının dinamik niteliği ile, değer yüklü ve sürekli dönüşüm içinde olan yasal terimlerin anlamlarını incelemek için eşsiz bir örnektir. Türkiye vaka çalışması siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerin sınırlar ve göçmen statülerinin anlamları üzerindeki etkisini göstermektedir. Bu makale, çeşitli yasal veya yasal olmayan statülerden gelen göçmenlerin ev sahibi ülkede işgücü piyasasına katılmalarının “işçiler” olarak yasal durumlarının ne olacağı argümanını ortaya çıkaracağı ve bu durumda göçmenlerin statülerinin daha karmaşık hale geleceğini iddia etmektedir.

Bu çalışmada, veri toplama ve analizi için nitel yöntemler kullanılmaktadır. Hükümet ve sivil toplum kuruluşlarıyla yapılan görüşmeler ile katılımcı gözlemleri birincil veri olarak ve temelde devlet kurumlarının resmi yasal belgeleri ikincil veri olarak kullanılmıştır.

Metodoloji

Bu bölümde, sınırların ve göçmen işçilerin üyelik statüleri kavramlarını incelemek için makalede kullanılan teorik yaklaşım ve yöntemler ele alınmıştır.

Bu makalede, sınırların ve göçmen işçilerin üyelik statüleri kavramlarının anlamı, yapılandırmacı dünya görüşü kullanılarak analiz edilmektedir. Bu görüş şöyle tanımlanmaktadır;

“...bireyler, belirli nesnelere ya da şeylere yönelik kendi deneyimlerinin anlamlarını öznel olarak geliştirirler. Bu anlamlar değişkendir ve çokludur, araştırmacıyı görüşlerin karmaşıklığına bakmaya yönlendirir ... Bu öznel anlamlar sosyal ve tarihsel olarak müzakere edilir. Bunlar sadece bireylere damgalanmış değildir, başkalarıyla etkileşime girerek ve bireylerin yaşamlarında faaliyet gösteren tarihi ve kültürel normlarla oluşturulmaktadır.” (Berger and Luekmann, 1967; Lincoln and Guba, 1985; Crotty, 1998; Mertens, 2010; Lincoln et. al. 2011 cited in Creswell, 2014, 8).

Bu araştırma makalesi için kullanılan nitel yöntemlerle birlikte yapılandırmacı yaklaşım, araştırmacının uluslararası göçün karmaşıklığını fark etmesini sağlamaktadır. Bu yaklaşım, sosyal olarak inşa edilen sosyal, kültürel ve politik değerler yoluyla sınırlara ve göçmen işçilerin statüleri kavramlarına atfedilen anlamları sorgulayan analizlere olanak sağlamaktadır.

Makale, “geçirgen sınırlar” (Benhabib, 2004) ve “geçirgen değerler” anahtar teorik kavramlarını kullanarak konuyu araştırdığı gibi (Sönmez Efe, 2017); Timmons (2003) tarafından “ahlaki yapılandırmacılık” olarak tanımlanan analizinin temelinde ahlak argümanını içermektedir. Sosyal aktörler, ahlaki yapılandırmacı yaklaşımın temel bileşenleridir ve bu görüşe göre yasalar ve prosedürler müzakere eden ve kavramlara öznel anlamlar veren kişilerce yapılır (Sönmez Efe, 2017, s.8). Ahlaki yapılandırmacı görüş, kişileri özerk ve ahlaki temsilciler olarak akıl yürütme yeteneğine sahip özgür ve eşit (Formosa, 2013, s.179-180) bireyler olarak tanımlar (Rawls, 1980, s.516). Bu özgür kişiler ahlaki yargılarda bulunabilir, yasa yapma sürecine katılabilir ve toplum içindeki ortak kimliklerini şekillendirebilirler.

Bu ahlaki yapılandırmacı dünya görüşü, ahlaki kişilerin bir devlet topluluğunun ve dünyanın üyeleri olduklarını kabul eder ki Carens'e (1995) göre, kişilerin üyelik statüleri, doğdukları bölgesel sınırlarla sınırlı değildir. Bu yaklaşım, “sınır”, “topluluk” ve “üyelik statüsü” nü oluşturanlar tarafından dönüştürülebilir akışkan kavramlar olarak kabul eder. Bu makale, kişilerin sınır ötesi hareketlerinin bu kavramlara “geçirgen sınırlar” (Benhabib, 2004) ve “geçirgen değerler” gibi yeni anlam ve tanımlarla meydan okuduğunu iddia etmektedir (Sönmez Efe, 2017). Böylece, ahlaki yapılandırmacı yaklaşım, bu makalenin kozmopolit ahlaki değerler yoluyla sınırları ve üyelik statülerini tanımladığımız terimlerin anlamlarını sorgulamasını sağlamıştır.

Ampirik veri toplama ve analiz yöntemleri, görüşmelerin, katılımcı gözlemlerinin ve resmi belgelerin veri kaynağı olduğu niteliksel metodoloji alanında yatmaktadır. Bu çalışmada nitel görüşme ve katılımcı gözlem yöntemlerinin kullanılmasının temel gerekçelerinden birincisi, sosyal aktör

olarak kişilerin anlamların ve yasaların sosyal yapılarının kilit unsurları olduğu ahlaki yapılandırmacı yaklaşıma uyuyor olması ve ikincisi ise çalışmanın Türkiye örneği üzerine derinlemesine analiz yapılmasına imkan sağlamasıdır. Sosyal aktörler, hem yazar hem de yarattıkları anlamların özneleri haline gelen, çalışılan verilerin öznel anlamlarının yaratılmasının anahtarlarıdır.

Mason, nitel görüşmeyi, katılımcıların araştırılan konuyla ilgili görüşlerine ve bilgisine önem veren “derinlemesine, yarı yapılandırılmış ve gevşek yapılandırılmış görüşme formları” (2002, s.62) olmak üzere üç türde özetlemektedir. Bu makalede, katılımcıların konuyla ilgili bakış açılarını elde etmek için yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Bu yöntem araştırmacının görüşmeden önce hazırlanan görüşme programını takip etmesini ve ayrıca genel sorular soracak kadar esnek olmasını sağlamıştır. Katılımcılara verilen sorular, görüşmeciye cevaplara göre daha fazla soru sorma özgürlüğü veren, yapılandırılmış görüşme programında bulunabilecek sorulardan daha genel olmuştur (Bryman, 2012, s. 212); bu yöntem tekrarlamaya dayanan veriler oluşturmada önemli rol oynamaktadır. Türkiye'deki göçmen işçilerin statüsü tanımını araştırmak için görüşmecilere, bu konudaki görüş ve bilgileri hakkında sorular sorulmaktadır ki bu görüşme tarzının esnek yapısının araştırmacının konuyla ilgili farklı açılardan daha fazla veri elde etmesini sağladığı aşikardır. Örnek olarak, pek çok katılımcı, göçmen işçilerin üyelik statüsünü, “devlet egemenliği” ve “evrenselcilik” kavramlarıyla tanımlamıştır ki bu durum makalede katılımcıların kurumsal geçmişlerine dayanarak sınırlar ve statü üzerine farklı görüşlerinin analiz edilmesini sağlamıştır (Sönmez Efe, 2017).

“Türkiye'deki göçmen işçilerin statüsünün tanımı”, milliyetçilik, egemenlik, kültür, ahlaki değerler, evrensel değerler gibi göçmen işçilerin statüsünün yasal veya diğer tanımlarını destekleyen anlamların anlaşılmasında önemli bir gösterge olmuştur. Bu soru doktora araştırma alan çalışmasının bir parçası olarak (Sönmez Efe, 2017) politika yapıcıları ve devlet kurumlarından kıdemli memurlar, sivil toplum kuruluşlarından kıdemli / memurlar (uluslararası STK'lar, ulusal STK'lar, sendikalar dahil), akademisyenler (siyaset, sosyoloji ve hukuk alanında) ve göç alanında bağımsız analistlerden oluşan 24 katılımcı tarafından cevaplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelere katılanlar, farklı bakış açıları ve disiplinlerden gelenlerin yasal statü ve sınır terimlerine ilişkin anlam ve kavrayışlarını anlamamız konusunda yardımcı olacağına inanılan alanlardan amaçlı olarak seçilmiştir. Dahası, çok çeşitli kurumlardan katılımcıların araştırmaya dahil edilmesi, bu araştırmanın, sınır yönetimi ve işgücü göçü konularında kurumların farklı benzer yaklaşımları hakkında sonuca varılması için de çok önemli olmuştur. Bu yaklaşımlar değer yükli, bu nedenle bulgular bu araştırmanın ulusal sınırlar ve göçmen işçilerin üyelik

statüsü konusundaki politikalara anlam atfetmek için kullanılan değerleri analiz etmesini sağlamıştır.

Türkiye'de Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği ilk Ulusal Göç Çalıştay'ında (Aralık 2014) yapılan katılımcı gözleminden elde edilen veriler, sınırlar ve üyelik statüsü kavramlarını tanımlamak için kullanılan değerlerin katılımcıların bağlı olduğu disiplinlerden oldukça etkilendiğini ortaya koymaktadır. Bryman'ın önerdiği gibi, 'katılımcı gözlemi sadece gözlem anlamına gelmez... gözlemciler salt gözlemlemekten daha fazlasını yapar' (2012, s.532). Açık bir gözlemci olarak iki gün kapalı bir ortamda vakit geçirdim ve sadece Çalıştay çalışmalarına katılmakla kalmadım, ayrıca katılımcıların tutumlarını gözlemledim. Bu, ancak katılımcılarla birlikte çalışarak ve konuşarak kendimi bu ortamın içine dahil ederek mümkündü.

Son olarak, bu makalede, belgelerin sosyal aktörler /kişiler tarafından hazırlanması nedeniyle sosyal dünyanın anlamlı bileşenleri olduğuna inanıldığı için analizde resmi yasal belgeler kullanılmıştır (Mason, 2002, s.106). Bu araştırmada doküman analizi için kullanılan ve çok önemli olan resmi yasal belgeler kurumların web siteleri aracılığıyla kamuya açık bir şekilde sunulmuştur. Makale, görüşmelerden ve gözlemlerden toplanan verileri ve yasal belgeleri tematik analiz yöntemini kullanarak analiz etmiştir ve bu analiz yöntemi çalışmanın sınırlar ve göçmen işçilerin üyelik statüsü kavramlarının farklı açılardan incelenmesini sağlamıştır.

‘Devlet Sınırlarının’ ve ‘Göçmen İşçilerin Üyelik Statüsünün’ Anlamları

Sınırların anlamı, ‘geçirgen sınırlar’ (Benhabib (2004) kavramı bakış açısıyla kozmopolit ahlaki bir yaklaşım çerçevesinde ele alınmıştır. Sınır kelimesinin anlamı ve kavrayışı, tanımlanmış bir topluluk içindeki insanlar tarafından yaratılan değerlerden ayrılamaz. Bu çalışmada “sınır” kelimesi tanımlanırken basitçe harita üzerinde gördüğümüz devlet sınırlarını ifade etmediği ve tanımlayan kişinin öznel bakış açısının dışlanamayacağı tartışılmaktadır. Bu sınırlar, Değer Topluluğunun ahlaki, ulusal, kültürel, sosyal, yasal, ekonomik ve politik özelliklerinin dahil edilmesiyle tasavvur edilir.

Uluslararası (emek) göç bağlamında, “sınırlar” kişilerin dahil edilmesine ve / veya dışlanmasına karar veren devletlerin bölgesel sınırları ile tanımlanmaktadır. Ancak bu makale, fiziksel tanımının ötesindeki sınırları tanımlamakta ve bölgelerin toplumun politik, kültürel, sosyal ve ekonomik bağlarına sahip olduğunu iddia etmektedir. Modern dünyada, topluluk devlet kavramına tekabül eder ve birbirlerinin yerine kullanılır (Macedo, 2004). Anderson'a göre, değer topluluğu “ortak idealleri ve davranış kalıplarını” paylaşan insanlar tarafından yaratılır (2013, 2) ve bu onların topluluğa bağları halini alır. Bu bağlar, devlet topraklarına göçmenlerin / göçmen işçilerin girişini engelleyen ve / veya buna izin veren, devlet sınırlarına anlam veren bireyler için değerlidir. Modern dünya sisteminde,

bu bağlar bölgesel sınırların belirlenmesinde güçlü bir tutuma sahip olan milliyetçilik kavramıyla devletlerin sınır yönetimi ve göç politikalarında daha belirgin hale gelmiştir. Saha çalışması verilerinden elde edilen bulgular, Türk milliyetçiliği nosyonunun çağdaş Türkiye’de göç politikasını etkileyen ve halen etkisi olan Modernleşme, Türklük, Uygarlık ve Sünni İslam’a dayanan baskın bir topluluk tarafından şekillendirilip oluşturulduğu için bu argümanı desteklemektedir (Sönmez Efe, 2017, s.182). Başka bir deyişle, değer topluluğu (Anderson, 2013) 19. yüzyılın sonlarında “ulus inşa” sürecinden ve Uluslararası İşgücü Kanunu (2016) gibi göçmen işçilere ilişkin son kanunlarda halen mevcut olan bu dönemde Türkiye’de yaratılan etnosentrik değerlerden etkilenmiştir.

Bu makale, değer topluluğunun, aynı siyasal kültür deneyimini paylaşan insanlar olarak, “biz” tarafından oluşturulduğunu savunmaktadır. Metodoloji bölümünde ahlaki yapılandırmacı dünya görüşüne göre “bireyler”in, nesnelere ve öznelerin çeşitli ve çoklu anlamlarını yaratan kişiler olarak tanımlandığı tartışılmıştır. Bu anlamlar özeldir ve sosyolojik ve tarihsel olarak müzakere edilebilir. Bu görüşe göre, “ötekilerle” iç ve dış etkileşim, değer topluluğunu şekillendiren tarihi ve kültürel normların geliştirilmesinde önemlidir. Rawls, özgür ve eşit kişilerin eksiksiz ve kapalı bir toplumun parçası olduğunu varsayarak, toplumu homojen bir toplum olarak anlar (1980). Bu makale, kişilerin sınır ötesi hareketlerinin toplulukların siyasal kültürünü yaratan ve dönüştüren siyasal ve yasal tanımların anlamlarının inşasına katkıda buldukları bir topluluk (devlet) ve dünya topluluğunun üyeleri olduğunu ileri sürmektedir (Sönmez Efe, 2017).

Türkiye vaka çalışması, güncel göç hareketleri insani göç anlayışını yeniden şekillendirmeye katkıda bulunduğu ve politika yapıcılarını bu dönüşümü devlet politikalarına aktarmaya zorladığından, yukarıda belirtilen argümanı desteklemektedir. Bu makale, Türkiye’deki Yabancılar ve Uluslararası Koruma Yasası’nın (2013), Türkiye’deki insani göç kavramını yasal ve operasyonel düzeyde dönüştüren. Suriye’den gelen çok sayıda göçmen girişinden sonra hazırlandığını iddia etmektedir. Suriyeli göçmenlerin çatışma bölgesinden korunmasını hedefleyen Türkiye’nin “Açık Sınır” politikası⁵, sınır hareketlerini aşmak için örnek bir insancıl yaklaşım göstermektedir (Sönmez Efe, 2017, s. 179). Bu bağlamda, bu tür göç hareketleri, sınırların anlamını, Yabancılar Yasası’nın (2013) ve Uluslararası İşgücü Yasasının (2016) oluşturulmasını etkileyen sınırlayıcı olmaktan çıkmış, akışkan ve / veya geçirgen olmaya evirmiştir. İlki, Suriyeli göçmenleri geçici koruma statüsü altında tanımakta ve ikincisi, onlara Türkiye’de çalışma hakkını vermekte, Türkiye’de işgücü piyasasında varlıklarını “daha fazla” tanımaktadır.

⁵ Bu politika artık devam etmemektedir.

Bu bağlamda, toplum tarafından oluşturulan değerler, göçmen işçilerin topluluğa üyeliği için kısıtlayıcı ve / veya esnek olabilecek sınırları tanımlamak için kullanılır. Diğer yandan geçirimsiz değerler (Sönmez Efe, 2017, s.55) vardır ki sınırlara atfedilen paylaşılan etnik köken gibi göçmenlerin kabulü ve üyeliğine kısıtlayıcı bir yaklaşım güderler. Bu tür kısıtlayıcı yaklaşım, toplumu sosyal ve kültürel olarak kapanmış olarak görür (Rawls, 1980) ki bu görüş siyasi kültürün, bölgeye özgü toplum içinde paylaşılan deneyimlerle şekillendirildiğini kabul eder. Bu görüş aynı zamanda, siyasal kültürün uluslararası göç hareketlerini sosyal olarak kapalı toplumun korunmasında bir zorluk olarak gören homojen bir topluluk tarafından yaratıldığını varsaymaktadır. Bu bağlamda, bölge sınırlarına “devlet merkezli” bir anlam verilmiş ve sınır ötesi hareketler yalnızca devlet düzeyinde ele alınması gereken özel bir mesele olarak kabul edilmiştir.

Türkiye'deki son politika yaklaşımı, en son göç politikalarında görülen göç hareketlerine hem devlet merkezli yaklaşımın hem de evrensel yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir. Bir yandan, Suriyeli göçmenlere yönelik yukarıda bahsi geçen “Açık Sınır” politikasıyla Türkiye devleti, sınırlarını “liberal” değerlerle tanımlamış ve bu göçmenlerin kabulünde insani bir politika yaklaşımı benimsemiştir. Öte yandan, bu yaklaşım, Suriyeli göçmenlerin evrensel olarak tanımlanmış mülteci statüsünde olmayan “geçici koruma statüsünde” tanınması ile devlet merkezli olarak kabul edilebilir (Mülteci Sözleşmesi, 1951). Devlet merkezli yaklaşım, kabul ve sınır kontrolleri üzerinde ciddi etkisi olan Suriyeli göçmenler için evrensel mülteci statüsünün tanınmasını da engelleyen 1951 Mülteci Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlamayı muhafaza eden Türk ulusal politikası ile de aşıkardır.

Öte yandan, bölgedeki son terör sorunları ve AB sınır yönetimi politikaları, Türkiye'nin “Açık Sınır” politikasını olumsuz yönde etkilemiştir. Başka bir deyişle, sınır kontrollerine yönelik son AB güvenlik yaklaşımının Türk politikalarına ciddi bir etkisi vardır. Bu bağlamda, sınırların anlamı ‘liberal’ olmaktan, ‘göç’ün menkulleştirilmesi⁶ kavramının politika yapıcılar için önem kazandığı ‘güvenlik’ yaklaşımına dönüştürülüyor. AB'nin göç ve sınır yönetimine yönelik güvenlik yaklaşımına⁷ benzer şekilde, Türkiye-Suriye sınırında bir sürveyans sistemi ile birlikte somut bir duvar inşa edilmiştir (Gökalp-Aras ve Şahin-Mencütek, 2015, s. 113). Bu örnek, devletlerin kişilerin hareket özgürlüğü kavramının anlamını etkileyen benzer bir milliyetçi politika yaklaşımı benimsedikleri uluslararası göç bağlamında politika oluşturmada dünyadaki toplulukların

⁶ Menkul kıymetleştirme, “..... bir nesneyi referans niteliğindeki bir nesneye varoluşsal bir sır olarak ele almak ve bir tehditle başa çıkmak için acil ve istisnai tedbirler için bir çağrı yapılmasını sağlamak amacıyla, bir politikacı topluluk içinde bir içsel olmayan bir anlayışın inşa edildiği söylemsel süreç” olarak tanımlanmaktadır. Weaver, 2003, 491).

⁷ FRONTEx ve EUROSUR sürveyansı, tel duvarlarla birleşmiş AB dış sınırlarını kontrol etmek için kullanılmaktadır (Sönmez Efe, 2017, dipnot 24, s. 166).

birbirine bağılılığını göstermektedir. Buradaki paradoks, göç için böylesi bir güvenlik yaklaşımının göç eylemine “suçlu” anlamını yüklemesidir ki, bu yaklaşım insani göç, işçi göçü ve göçmenlerin korunması kavramlarının temel anlamlarını zedelemektedir.

Devlet egemenliği nosyonu bu bağlamda önemlidir ki bu ya ‘değer topluluğu’ tarafından devletlere yasal olarak bölgesel sınırlarını belirleyen bir otorite veren; ya da sınırları evrensel değerler ile tanımlayan uluslararası düzeyde müzakere edilecek bir şeydir. Birincisi, öznelere ve nesnelere üzerinde nihai otoriteye sahip olan özgür ve eşit devletler olarak tanımlanan Westphalian model egemenliği ile açıklanabilir (Sönmez Efe, 2017, s.57). Bu modele göre, Rawls'un sosyal olarak kapalı toplumu ile benzerlikleri olan bu görüş uluslararası göç için devlet merkezli bir yaklaşıma sahip olduğu ve bunu evrenselcilik bağlamında ele alınması gereken küresel bir konu olarak dikkate almadığı için sınır ötesi hareketler özel mesele olarak kabul edilir (Held, 2002, s.4). İkinci model, devletlerin tebarüzünde nihai otorite olarak kabul edilmediği durumlarda, insan hakları gibi uluslararası kabul görmüş ortak değerlere bir ölçüde önem veren liberal model egemenliği ile açıklanabilir (Sönmez Efe, 2017, s.57). Bu model egemenlik, sınır ötesi hareketlere yönelik olarak esnek bir yaklaşıma sahiptir ve bu konuyu uluslararası düzeyde müzakere etmenin yanı sıra, kendi kaderini tayin etmeye (self determinasyon hakkı) saygı ilkesini de korumaktadır.

Üçüncü model, ahlaki kişileri ve cumhuriyetleri, “kişilerin kosmopolit hareket özgürlüğü hakkı” ve “devletin toprağında insanlar için barışçıl ortam yaratma sorumluluğu” ilkelerinin eşit olarak önemli kabul edildiği kosmopolit egemenlik ile açıklamaktadır. Bu modelde, toprak sınırları sınır ötesi hareketler için engel teşkil etmemektedir, bunun tam aksine ‘göç nosyonu’ barış içinde oldukları sürece insanlar için “normal” bir davranış olarak görülmektedir. Bu model devletlere sınırlarını belirleme gücü vermesine rağmen, aynı zamanda göçmenler de dahil olmak üzere kendi topraklarında yaşayan kişilere adil davranmaları için onlara ahlaki sorumluluk yüklemektedir. Böylece, bu model aracılığıyla geçişen sınırlar kavramı (Benhabib, 2004) ortaya çıkmıştır ki, bu nosyon devletlerin sınırlarını gerçek ve kavramsal anlamlar açısından kısıtlayıcı olarak nitelendirmektedir.

Bir yandan, çağdaş modern dünya sisteminde demokrasilerin sınırları vardır ve çoğunluğun iradesinin yasaların yarattığı bu sınırlar içinde hak ve özgürlükler uygulanır (aynı yerde). Bu sınırlar içinde topluluk yalnızca yasalar oluşturmakla kalmaz aynı zamanda ulusal kimlik gibi kimliğini de tanımlar. Emek göçü alanında deneyimli bir öğretim üyesine göre, her ne kadar Türk mevzuatının son dönüşümleri göçmen işçilerin katılımı açısından daha kapsayıcı hale gelse de, yerleşik milliyetçi, Türk dili ve İslam kültürü kavramlarının hala yasal dilde mevcut olduğu, göçmen işçilere yönelik politikaları etkilediği bir söylem vardır. Başka bir deyişle, söz

konusu 'millî' değerler, Türkiye'deki genel toplumu etkilediği gibi göçmen işçilerin devlet düzeyindeki statüsünü de şekillendirmektedir.

Öte yandan, dünya kapalı bir küre olduğu için, bireyler bir şekilde birbirleriyle karşılaşır, bu da uluslararası göç bağlamında bölgesel sınırlar kavramına meydan okuyan bir olgudur. Dahası, sınır ötesi göç hareketleri, homojen kapalı topluluklar ve etnosentrik değerler kavramlarına da meydan okumaktadır. Bu bağlamda, devletlerin heterojen topluluk kavramına doğru evrilmesi ve uluslararası göç gibi bu çağdaş zorlukların üstesinden gelmek için daha kapsayıcı değerler benimsemesi kaçınılmazdır. Deneyimli bir STK temsilcisine (İnsan Hak ve Hürriyetleri ve İnsani Yardım Vakfı) göre Türkiye'deki göç politikalarındaki son dönüşümler bu argümanı desteklemektedir ve Türkiye'deki milliyetçilik kavramı Avrupa'da var olan ırksal gerginliklerin aksine kültüre dayalı bir dönüşüm geçirmektedir. Benzer şekilde, Türkiye'deki tarım sektöründe bir sendikadan bir yetkili, milliyetçiliğin anlamını, ırkçı bir birliktelikten ziyade "kültürel bir birlik" anlamına gelen "vatanseverlik" kavramıyla tanımlamaktadır (Sönmez Efe, 2017, s. 183). Bu bağlamda milliyetçilik etnosentrik sınırın bir parçası olarak kullanılmanın aksine "ülke sevgisi" ve "ortak değerler üzerinde mutabakat" anlamına gelen geçirgen bir değer olarak yorumlanmaktadır (aynı yerde). Chatterjee'nin belirttiği gibi;

"...belli bir kültürün haklı çıkması olarak kabul edilen milliyetçilik ahlaki açıdan tarafsızdır... Biri çekiçe karşı bir pozisyon almaz... Cinayet için kullanıldığında çekiç şüphesiz silahtır, ev yapımı için kullanıldığında yapıcı bir araçtır" (1986, p.19).

Bu ifade, milliyetçiliğin doğası gereği bölücü ya da acımasız olmadığını belirtir ki, onu nasıl algıladığımız ve uyguladığımızı bağlı olarak biz milliyetçilik kavramına anlamlar yükleriz (Sönmez Efe, 2017, s. 123).

Geçirgen sınırlar kavramına göre, kişilerin göç hareketleri, ortak insanlık prensiplerine ve yeryüzünün ortak küresel yüzeyine dayanan evrensel özgürlüklerin bir parçası olarak kabul edilir (Flikschuh, 2010). Bu bağlamda, göç eylemi bir insan hakkıdır, sınırlar geçirgendir ve göçmenler egemen topluluk için, devletin yetki alanındaki statülerine dayanarak, toplumun potansiyel üyeleri olarak kabul edilen bir tehdit olarak görülmemektedir.

Çağdaş dünya sisteminde, birinin sınırlı bir bölgedeki bir topluluğa üyeliği, yasal olarak vatandaşlık kavramıyla açıklanmaktadır. Vatandaşlık bağlamında üyelik tartışılabilir bir şekilde iki açıdan tanımlanabilir;

"Yasal olarak, vatandaşlar tam üyelik statüsüne ve "eyaletin idari yargı yetkisine tabi olan ve aynı zamanda ideal olarak, yasalar çıkarılmış ve idare edilenler adına demokratik egemenlerin bir üyesi" olan bir bölgedeki haklara sahiptir" (Benhabib, 2004, 145; 2008, 45). Sosyal açıdan vatandaşlık, birinin "bir ulus devlete, çok uluslu bir devlete ya da bir topluluk yapısı" gibi siyasi bir topluluğa yasal olarak bağlanması şeklinde tanımlanmaktadır" (aynı yerde , 2004, 144)" (Sönmez Efe, 2017, p. 63).

Üyelik statüsünü vatandaşlık kavramıyla tanımladığımızda, göçmenlerin değer topluluğuna yasal bağlanma derecesi bu statüyü belirler (Sönmez Efe, 2017, dipnot 57, s.55). Bu makale, bir kişinin bir topluluğa 'yasal olarak bağlanmasının', egemen topluluğun üyeleri tarafından yapılan devlet yasalarına atfedilen kültürel, sosyal ve politik anlamlardan ayıramayacağını savunmaktadır. Bu bağlamda üyelik veya vatandaşlık, "kolektivite" veya "kolektif kimlik" ile tanımlanmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında üç unsur ortaya çıkmaktadır;

"... Vatandaşların kolektif kimliği (ortak kültür, dil, din, etnik köken, ortak tarih ve hatıralara dayanarak); sosyal haklar ve talepler (ekonomik haklar ve sosyal güvenlik dahil); ve siyasi üyeliğin imtiyazları (halkın özerklik haklarına erişim)" (Benhabib, 2004, 145; 2008, 45).

Tam üyeliğin veya vatandaşlığın bu üç yönü değer yüküdür ve değer topluluğunun sütunlarını oluşturur (Anderson, 2013).

"...modern devletler kendilerini ortak bir ideal tarafından birbirine tutturulmuş keyfi koleksiyonlar olarak değil, ortak idealleri paylaşan insanlardan ve etnik köken, din, kültür veya dille ifade edilen (örnek) davranış biçimlerinden oluşan bir değer topluluğu olarak tasvir ederler ki, bu topluluğun üyelerin paylaşılan değerleri vardır". (s. 2).

Anderson'a (2013) benzer şekilde, Rawls (1999), "kolektivite" yi ortak sempatiyi paylaşan ve milliyetçilik nosyonuyla benzerlikleri olan ortak tecrübeyi paylaşan "halklar" kavramı ile tanımlamaktadır. İster "değer topluluğu" (Anderson, 2013) veya "halklar" veya "milliyetçilik" (Rawls, 1999) kavramıyla açıklansın, kolektif kimlik bir şekilde göçmen işçilerin ev sahibi ülkenin baskın kültürüne entegrasyonuna dayanarak üyelik statüsünün belirlenmesi bağlamında öne çıkan bir kavram haline gelir.

Kolektif kimlik kavramı, homojen veya heterojen topluluklar içinde şekillenir; İlki tartışmalı bir şekilde kapalı bir toplum olarak tanımlanırken, ikincisi çok kültürlüdür. Homojen topluluklarda kolektivite nosyonunun bir "ötekisi" vardır ki 'baskın kültür' "öteki" ile tanımlanır ya da tam tersidir. Göç bağlamında, ev sahibi ülkelerin vatandaşları kolektif kimliği paylaşan baskın kültüre ait olarak kabul edilirler, ancak tam üyeliğe sahip olmayan göçmen işçiler, kolektif ("tam") kimliği paylaşmayan "öteki" olarak tanımlanır. Bu makale, üye olmayanların yasal üyelik statüsünün topluluk içinde şekillendiğini iddia ettiği için, değer topluluğu (Anderson, 2013) "ötekilerin" üyelik statüsüne anlam vermede belirleyici olmaktadır. Bu, göçmen işçiler için daha şaşırtıcı bir mesele haline gelmektedir çünkü birçok göçmen işçi tam üyelik statüsüne (vatandaşlık) veya kalıcı statüye sahip değildir ki bu durum onların kolektif kimliğe (veya baskın topluluk veya halklara) ilişkin yasal statüsü veya sosyal bağlılıkları sorununu akla getirmektedir.

Değer topluluğu, hem jus sanguinis ortak değerlerine sahip insanların ortak etnik kökenleri gibi geçirimsiz değerlerden hem de jus soli elde edilebilecek bireysel kapasiteler gibi geçirgen değerlerden oluşabilir. Bu “geçirimsiz değerler”, bir topluluk içinde içeridekilere ve dışarıdakilere karar veren kişinin yasal üyelik durumunu tanımlar. Göçmenlerin üyelik statüsü tanımını etkileyen anahtar faktörler göç nedeni; göçmenin topluma kültürel / etik / politik bağları; ve ev sahibi toplulukta kalma süresinin uzunluğudur (Sönmez Efe, 2017).

Değer Topluluğunun yasal terminolojiyi ve göçmenler göçmen işçiler için kullanılan tanımı nasıl etkilediğini Türkiye vaka analiziyle daha iyi anlamak mümkündür. Türkiye’de değer topluluğu, 20. yüzyılın başlarında, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş sürecinde “ulus inşa” sürecinden etkilenmiştir. Bu çağda, göçmenlerin üyelik statüsünü tanımlamak için kullanılan yasal terminolojide yansıtılan değer topluluğu içinde etnosentrik değerler baskındır. Yukarıda tartışıldığı gibi, üyelik statüsü kavramı, Türkiye’deki toplumun içerdekileri (üyeleri) ve dışarıdakileri (üyeleri olmayan) tanımlayan vatandaşlık kavramına dayanılarak açıklanmaktadır. Türk yasaları, “göçmenler” ve “göçmen işçiler” dendiğinde “yabancı” terimini kullanmaktadır ki bunu “... Türk Vatandaşı olarak kabul edilmeyen biri” (1964) olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma göre, Türklük (Türk milliyetçiliği) ve vatandaşlık kavramları, Türkiye’deki göçmen işçilerin üyelik statüsünü, topluma etnik, kültürel ve yasal bağlara dayalı olarak nasıl tanımladığımızı anlamlandırmaktadır. Resmi yasal belgelerin analizi, Türkiye’deki göçmen işçilere ilişkin en son yasada göçmen işçiler için uluslararası terminoloji kullanılması dilin dönüşümünün yaşandığını göstermesine rağmen yabancıların statüsünü tanımlarken Vatandaşlık Yasası’nın (1964) etkisinin hala devam ettiğini göstermektedir. Katılımcı gözleminden elde edilen veriler, Türk yasaları çerçevesinde göçmenlerin / göçmen işçilerin üyelik statüsü ve haklarına ilişkin ulusal ve uluslararası terminolojinin karma kullanımını desteklemektedir (Sönmez Efe, 2017). Bu nedenle, göçmen işçilere ilişkin terimler uluslararası düzeyde tanımlanabilir, ancak önemli olan topluluğun bu terimleri ulusal düzeyde nasıl yorumladığı ve algıladığıdır.

Öte yandan, değişen küresel koşulların ve Türkiye’nin bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla olan işbirliğinin politika yapıcılarının uluslararası koruma gibi uluslararası kabul görmüş terminolojinin de benimsendiği işçi göçüne yönelik tutumunu değiştirdiği görülmüştür. Son Türk yasalarında göçmen işçiler için bu tür bir terminolojinin benimsenmesinin temel nedeninin, devletin göçmen alan bir ülke olduktan sonra işçi göçünü küresel bir olgu olarak kabul etmiş olduğunu gösterdiği söylenebilir. Gözlemlerden elde edilen veriler Türk politika yapıcılarının STK’lar, AB ve BM ile işbirliğinin göçmen/göçmen işçilere ilişkin son kanunların yaratılmasında bir etkisi olduğunu göstermektedir (aynı eserde). AB müktesebatının, işgücü göçüne yönelik seçilmiş politikaları olan ve öncelikle düzensiz göçle mücadeleyi

amaçlayan Türkiye göç politikaları ve sınır yönetimi üzerinde büyük bir etkisi vardır. AB'nin Avrupa'ya göçmenlerin en son akını konusundaki bölgesel tutumu göç konusunda son derece kısıtlayıcı ve güvenlik odaklı olarak yorumlanabilir. Öte yandan, Türkiye, düzenli emek göçüne ilişkin olarak seçici bir yaklaşımı ancak insani sebeplerden göçe ilişkin olarak ise insancıl bir yaklaşım olmak üzere son göç hareketlerinde göçmen kabullerinde karma bir yaklaşım benimsemiştir.

Düzenli işgücü göçüne ilişkin olarak seçici politikaların kabul edilmesi, uluslararası işgücü göçünün anlamını olumlu ya da olumsuz olarak etkilemiştir: Bu tür politikalar belirli sektörlerden göçmen işçileri sınırlamak için kullanıldığında, göçmen işçilerin hareket özgürlüğünün anlamı üzerinde olumsuz etkiye sahiptir; diğer yandan yetenekli göçün teşviki, insanlara yeteneklerini daha iyi bir yaşam için kullanabilmeleri için yabancı bir ülkeye göç etme fırsatı vererek olumlu bir sonuç doğurabilir. Chattarjee'nin yukarıda belirtilen milliyetçilik konusundaki görüşüne benzer şekilde (1986), bir kavrama olumlu bir anlam verdiğimizde sonuç yararlı olur; olumsuz bir anlam yüklediğimizde kavram bireyler için pratik olarak zararlı hale evrilir. Türk işgücü politikaları, ülkedeki işgücü piyasasının ihtiyaçlarını ve koşulları dikkate alarak sağlık alanındaki meslekler gibi bazı mesleklerde göçmen işçilerin istihdamını kısıtlayan bazı sektörlerde kota uygulamaktadır (Sönmez Efe, 2017, s. 194). İstenilen sektörlerde beceri ve yeteneklere sahip olan göçmen işçiler, düşük / vasıfsız işgücü göçmenlerinin aksine geçici veya daimi üyelik yoluyla Türkiye'deki işgücü piyasasına daha kolay erişebilmektedir. Bu seçici politikalar, ev sahibi ülkede genellikle yasal bir üyeliğe sahip olmayan düşük / vasıfsız göçmen işçilere karşı temelde ayrımcıdır ki bu onları fiili olarak düzensiz bir statüye sahip olmaya zorlamaktadır. Bu, onların ev sahibi ülkelerin işgücünün görünmez üyeleri olmaları anlamına geliyor ki, bu durum İşgücü alanındaki bir Akademisyene göre, sosyal olarak kabul edilmiş, ancak devletin yetkisi altında yasal olarak tanınmayan bir normdur (aynı yerde). Türkiye'deki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından bir Üst Düzey Yetkiliye göre, düzensiz göçmenler Çalışma Daire Başkanlığı kapsamına girmiyor ve bu göçmen işçiler pratik olarak ülkeye kabullerini ve ülkeden reddetme ve sınır dışı etme durumlarını düzenleyen İçişleri Bakanlığına uygulama kapsamına girmektedir (aynı yerde). Bu, işgücü piyasasındaki mevcudiyetlerine ve Türkiye'deki kayıtdışı ekonomiye katkılarına rağmen, düzensiz göçmen işçiler, de jüri olarak iş gücünün bir parçası olarak görülmemektedir çünkü bu statü yalnızca “yasal” üyelerin sahip olabileceği bir mertebedir.

Türkiye'deki büyük şehirlerde ev ve bakım sektöründeki uçurumun bir sonucu olarak (Sönmez Efe, 2017, s. 195), bu sektörde düzensiz çalışan göçmen işçilere yasal statü verilmiştir. Bu politikaya göre, Türkiye'deki devlet kurumları, toplumun geçici üyeleri olarak bu düzensiz göçmenlerin, devlet ekonomisine katkısını kabul etmektedir. Böylece, Türkiye'de göçmen

işçilerin ev/bakım sektöründeki üyelik statüsünün son dönemdeki dönüşümü, üyelik statüsü kavramının politika yapıcılar tarafından , yeni siyasal/ekonomik değişimlere dayanarak yasal terminolojinin yeniden yorumlanması ve yeniden müzakere edilmesi yoluyla dönüştürülebilen akışkan bir kavram olduğunu göstermektedir.

Göçmen işçilerin statüsünü belirleyen değerler de, toplum içindeki değişen politik, sosyal, kültürel ve ekonomik koşulların etkisi altında geçirimsiz değerlerden geçirgen değerlere dönüştürülebilen akışkan hale gelmektedirler. Örneğin, Türkiye'deki ev hizmetleri sektöründeki düzensiz göçmen işçilere verilen geçici statü, etnosentrik değerlere dayanılarak değil, ekonomik isteklerin tanınması ve bu işçilerin devlet ekonomisine katkısına dayanılarak verilmiştir. Bu bağlamda, bir kimsenin yasal üyelik statüsünün anlamı, göçmen işçilerin topluma geçici olarak katılmalarıyla daha az alakalı hale gelmiştir ve kolektif kimliğe olan bağlılık kavramından uzaklaşmaktadır.

Görüşmelerden elde edilen verilerin analizi, geçici üyeliğin, göçmen işçilere Türkiye'de Ekonomik ve Sosyal Haklar (ESH'ler) verdiğini ve Medeni ve Siyasi Haklar (MSH'ler) vermediğini göstermektedir ki ikinci grup haklar yalnızca tam üyeliğin ardından, yani vatandaşlıktan sonra mümkün olabilmektedir (Sönmez Efe, 2017). Bu nedenle, üyelik statüsünün çok katmanlı olduğu ve tam üyelik statüsüne kadar aşamaları olduğu söylenebilir ki göçmen işçilerin ekonomik üyeliğinin bu süreçte yalnızca bir aşama olduğu kabul edilebilir. Buradaki paradoks su soruyla özetlenebilir: ekonomik statü kazanan geçici statüdeki göçmen işçiler ev sahibi ülkede sosyal olarak nasıl tanımlandıklarıdır; işgücü piyasasına olumlu katkılarıyla mı yoksa topluma karşı sosyal (ya da eksik) bağları vasıtasıyla mı? Göçmen işçilerin üyelik statüleri öncekine göre tanımlandığında, ev sahibi ülkedeki işgücü piyasasının bir parçası olan ve toplumla sosyal bütünleşmesinin geçici ekonomik statüleri ile ilgisi olmayan pasif ajanlar haline geldiği görülür. Bu üyelik durumunu ikincisine göre yorumladığımızda, topluluğa sosyal veya kültürel bağlar geçici üyelik statüsünde olan göçmen işçiler için önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, bu statünün sadece ekonomik bir anlamı yoktur, aynı zamanda kendisine atfedilen sosyal ve kültürel bir anlamı da vardır. Her iki yaklaşım için de, bu göçmenlerin ev sahibi topluluk içindeki yasaların (aktif veya pasif) yazarları olan Değer Topluluğu içerisinde nasıl algılandıkları çok önemlidir.

Öte yandan, Türkiye'de işgücü piyasasına da katılan insani koruma altındaki göçmenler bulunmaktadır. Türk politikaları, bu insani göçmenler için, göçmenlik hareketlerine ahlaki bir anlam atfettiğini öne süren ve geçici koruma yoluyla onların haklarını tanıyan insancıl bir politika benimsemektedir. Yabancılar Kanunu (2013), Türkiye'deki Suriyeli göçmenlere geçici koruma üyeliği statüsü vermektedir. Bu geçici statü, Suriyeli göçmenlerin Türk işgücü piyasasında varlığını ve Türkiye'deki

toplum içindeki ekonomik üyeliğini tanıyan Uluslararası İş Kanunu (2016) ile çalışma hakkını vermektedir.

Bununla birlikte, AB'nin son “göç krizine” yanıtı, Suriyeli mültecilerin kabulüne yönelik daha katı sınır yönetimi politikaları olmuştur. Orta Doğu'daki siyasi çatışma ve Türkiye-Suriye sınırındaki güvenlik tehditleri, yukarıda belirtilen AB politikasının etkisiyle birleştiğinde, “Açık Sınır” politikasının Suriye'den gelen mültecilerin kabul edilmesine yönelik kısıtlayıcı bir politikaya dönüşmesine katkıda bulunmuştur. Türk makamları güvenlik önlemlerini arttırmak için Türkiye-Suriye sınırında bir duvar inşa etmiş, ancak Suriyeli mültecilerin çatışma alanından kabulleri hala devam etmektedir. Seçici politika yaklaşımına rağmen, Türkiye'deki Suriyeli göçmenlere yönelik kabul politikaları hala insancıl bir yaklaşım sergilemeye devam ederken, bu göçmenlerin üyelik statüleri halen Türk toplumu ve politika yapıcılar tarafından "geçici misafir" olarak algılandıkları için geçici olarak kalmaktadır. Bu 'geçicilik' mültecilerin iş piyasasında statülerini etkilemekte, bu da genellikle vicdansız işverenler altında sömürülmelerine, niteliklerinden daha düşük işlerde çalışmalarına neden olmaktadır ve bu durum genellikle devlet yetkilileri tarafından tespit edilememektedir.

Sonuç olarak, saha çalışması, devletlerin göç politikalarını etkileyen iç ve dış koşullar nedeniyle uluslararası işgücü göçünün karmaşıklığını ortaya koymaktadır. Değer topluluğu (Anderson, 2013) politika oluşturma sürecinde aldıkları yaklaşımla ilgili algılarda merkezi bir rol oynamaktadır. Bulgular ayrıca, Türkiye'de son göç politikalarında etnik merkezci ve milliyetçi olan geçirimsiz değerlerin devamına işaret etmektedir ve özellikle uluslararası örgütlerin işbirliğiyle evrensel değerlerin dahil edilmesiyle politika yaklaşımının dönüşümünü de göstermektedir. Bu durum, saha çalışması verilerinde açıkça görülmektedir: STK 'lardan gelen katılımcılar genellikle göçmen işçiler için daha kapsamlı ve kapsayıcı bir tanımı savunurken Türkiye'deki kamu kurumlarından gelen katılımcıların çoğunun, göçmen işçilerin statüsünü tanımlarken milliyetçi bir yaklaşım benimsendiği saptanmıştır (Sönmez Efe, 2017).

Sonuç

Bu makalede, sosyal olarak oluşturulmuş değerlerin, uluslararası göç ve bireylerin hareket özgürlüğü algılarını şekillendiren göçmenlerin / göçmen işçilerin sınırları ve üyelik statüsü kavramlarına anlam kazandırdığını savunmuştur. Türkiye vaka çalışmasının sınır yönetimi politikasının analizi, insanların bölgesel çatışmalar ve iş gibi çeşitli nedenlerle farklı ülkelere göç ettiklerini işaret ederken geçirgen sınırlara duyulan ihtiyacın argümanını desteklemektedir. Makale ayrıca, göçmen işçilerin serbest dolaşım haklarının devlet tarafından tanınması gereği argümanını desteklemektedir, çünkü tüm topluluklar dünyanın küresel yüzeyini paylaşmaktadır.

Bununla birlikte, Türkiye vaka çalışmasının analizi, toplulukların sınır yönetimi ve göçmen / göçmen işçilerin üyeliği ile ilgili devlet politikaları dahilinde karma bir yaklaşımla bu özgürlüğü kısmen tanıdığını göstermektedir. Türkiye'deki mevcut göç hareketlerinde, Suriyeli göçmenleri insani göçmenler olarak kabul eden ve çalışma hakkı veren açık sınır politikasını Türkiye'nin benimsemesi bu argümanı göstermektedir. Öte yandan, düzenli göçmen işçilerin kabulüne yönelik seçici politikalar ve Türkiye'de düzensiz emek göçüne kısıtlayıcı politikalar, hareket özgürlüğünün, dünyadaki toplumun her kesiminin bu özgürlüğe sahip olduğu anlamına gelmediğini göstermektedir.

Makalede, değerlerin bir devlet içindeki değer topluluğunu veya kolektif kimliği şekillendirmemize ve topluluğun üyelerini ve üye olmayalarını yasal olarak tanımlamamıza yardımcı olduğu savunulmuştur. Etnosentrik sınırlar ve milliyetçilik kavramı gibi geçirimsiz değerler, toplumla kültürel/etnik bağları paylaşmayan göçmen işçilerin üyeliğine karşı bir engel teşkil etmektedir. Türk Vatandaşlık Yasası'nın (1964) (ulus inşa sürecine dayanarak oluşturulan) göçmen işçilere ilişkin yasalar üzerindeki etkisi bu tartışmayı desteklemektedir. Diğer taraftan, işçi göçü ve göçmen işçilerin becerilerinin ve bireysel yeteneklerinin tanınması, Türk politikalarının, göçmenlerin/göçmen işçilerin topluma kabul edilmesinde esnek geçirgen değerleri benimsediği anlamına gelmektedir. Türk politikaları, göçmenlerin / göçmen işçilerin, vatandaşlık kavramı ve topluma yasal olarak bağlanma dereceleri ile tanımlanan geçici ve kalıcı üyelikler gibi çeşitli üyelik statülerine sahip olmalarına izin vermektedir. Makale, yasal üyelik statüsünün topluluk tarafından oluşturulduğunu ve değer yüklü bir kavram olduğunu savunmuştur. Devlet politikalarında insancıl göç perspektifi ile işçi göçü perspektifleri arasında bir hiyerarşinin varlığı sonucuna varılabilir; devletler Türkiye'deki göçmenlerin kabulüne ilki için insancıl yaklaşım, ikincisi için ise seçici bir yaklaşım kabul edilmektedir.

Kaynakça

- Anderson B. (2013) *Us and Them? The Dangerous Politics of Immigration Control*. Oxford: University Press.
- Benhabib, S. (2004) *the Rights of Others: Aliens, Residents and Citizens*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Benhabib, S. (2008) *Another Cosmopolitanism*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Berger, P.L., & Luekmann, T. (1967) *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Garden City: NJ. Anchor.
- Bryman, A. (2012) *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Buzan B. and Wæver O. (2003) *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Carens, J. (1995) Aliens and Citizens: The Case for Open Borders. In Ronald, B. (ed) *Theorising Citizenship*. New York, Suny Press.
- Chatterjee, P. (1986) *Nationalist Thought and the Colonial World: A Derivative Discourse*. London: Zed Books
- Creswell, J.W. (2014) *Research Design: qualitative, quantitative and mixed method approaches*. UK, India and Singapore: SAGE.
- Crotty, M. (1998) *The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process*. Thousand Oaks: CA. Sage.
- Flikschuh, K. (2010) Kant's Sovereignty Dilemma: A Contemporary Analysis. *The Journal of Political Philosophy*, 18(4) pp.469-493.
- Formosa, P. (2013) Is Kant a Moral Constructivist or Moral Realist? *European Journal of Philosophy*, 21 (2) pp.170-196.
- Gokalp Aras, N.E. and Sahin Mencutek, Z. (2015) The international migration and foreign policy nexus: the case of Syrian refugee crisis and Turkey. *Migration Letters*, 12(3) pp.193-208.
- Held, D. (2002) The Law of States, Law of Peoples: Three Models of Sovereignty. *Legal Theory*, 8 (2) pp. 43-97.
- Lincoln, Y.S., & Guba, E.G. (1985) *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills: CA. Sage.
- Lincoln, Y.S., Lynham, S.A., & Guba, E.G. (2011) Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences revisited. In: Creswell, J.W. (2014) *Research Design: qualitative, quantitative and mixed method approaches*. UK, India and Singapore: SAGE. Mertens, 2010.
- Macedo, S. (2004) What Self Governing Peoples Owe to One Another: Universalism, Diversity and The Law of Peoples. *Symposium on Rawls and the Law*. *Fordham Law Review*. 72(5), pp.1721-1738.
- Mason, J. (2002) *Qualitative Researching*. London, California, New Delhi and Singapore: SAGE.
- Rawls, J. (1980) Kantian Constructivism in Moral Theory. *The Journal of Philosophy*, 77, pp. 515-72.
- Rawls, J. (1999) *The Law of Peoples*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Sönmez Efe, S. (2017) *Legal Rights of Migrant Workers in Contemporary Turkey*. Unpublished Doctoral Thesis. United Kingdom. Leeds Beckett UniversitySRA (Social Research Association) (2003) *Ethical Guidelines*. Available from: <http://thesra.org.uk/research-ethics/ethics-guidelines/> [Accessed 10 August 2014].
- The Law No.403 *Türk Vatandaşlığı Kanunu (Turkish Citizenship Law) (1964)* Available from http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Mevzuat/Yururlukten_Kaldirilanlar/Kanun/pdf/turk_vatandasligi_kanunu.pdf [Accessed 12 November 2015].
- The Law No.6458 on *Foreigners and International Protection (2013)* Official Gazette No: 28615. Available from Ministry of Interior Directorate General of Migration Management (DGMM), http://www.goc.gov.tr/icerik6/11-dilde-yukk_327_328_1174_icerik [Accessed 10 May 2013].
- The Law No.6735 on *International Labour Force (2016)* Available from <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6735.html> [Accessed 1 September 2016].
- Timmons, M. (2003) *The Limits of Moral Constructivism*. *Ratio*, XVI: 391-423.
- UN (United Nations) (1951) *Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees*. Available at <http://www.unhcr.org/uk/protection/basic/3b66c2aa10/convention-protocol-relating-status-refugees.html> [Accessed 8 November 2013].

The Impact of Moral Values on the Meaning of the Borders and the Membership Status of Migrant Workers

EXTENDED ABSTRACT

This paper analyses the impact of moral values on the meaning of the concept of territorial borders and the membership status of migrant workers through the lens of the moral constructivist approach. States are not merely random collections of people that become a collective being but are communities of value⁸ that are consist of individuals with shared values. The paper suggests that shared values sit at the core of the states' migration policies and law-making processes. Contemporary policies of migration and border management usually adopt terminology that imputes a negative connotation to the meanings and understandings to the 'act of migration' and the 'migrants'; such as 'security', 'criminality' and 'economic burden'. These meanings are shaped by the values which are created collectively by a group of individuals who usually have a shared sense of belonging to a territorially bound community. Anderson explains the borders with the concept of 'Community of Value' which is 'comprised of people who share common ideals and shared behaviour' and who are citizens of territorially defined nation (2013). This paper argues that key stakeholders who are decision-makers and law-makers play a central role in the creation of Community of Value. The shared values of the Community are entrenched in the national laws that construct the meanings, understandings and definitions of the legal terminologies, such as 'migrants', the 'act of migration' and 'borders'.

The definition of territorial borders of the communities augments our perceptions of legal statuses of members and non-members of the community. We, the community, can attribute inclusive meanings to our territorial borders which enables non-members to enter the community. Migrant workers' status is determined by the level of their membership to 'community of value'. With the concept of 'porous borders' Benhabib (2004), we give a dynamic and flexible meaning to the borders and with the concept of 'porous values' (Sönmez Efe, 2017) we attribute an inclusive meaning to the community of value which enables migrants to have a membership status within the host community. The former, the porousness of the borders, acknowledges the act of migration as part of migrants' right to freedom of movement across territorial borders. The latter, allows this paper to problematise the status of migrant workers through the extent of their

⁸ This definition made by Bridget Anderson (Anderson, 2013) in more detail which is used in this paper to describe the state and community in the context of membership.

membership to the 'community of value'. Both concepts arguably enable democratic dialogue among policymakers.

The paper acknowledges the complexity of this issue and attempts to discuss the central questions which are as follows; how politics of national security of a community impact on the meaning of borders and migrant statuses? Is it possible to define a 'migrant worker' through legal membership status? Does the Community of value share a universal approach to the contemporary issues of migration? What is the impact of cultural and national values on the communities on migrants' statuses? To elaborate on these questions, the paper focuses on the case study of Turkey, which is a unique example for having new patterns of labour migration and rapid transformation of its migration policies in recent years.

The paper uses qualitative methods for data collection and its analysis. For the primary data, it focuses on interviews and participant observations from the selected governmental and non-governmental organisations. For the secondary data, the paper uses official legal documents from mainly state institutions in Turkey. It uses key literature on the abovementioned concepts.